

2016-11-09 Bijdrage bespreking begroting 2017

Introductie

De Amerikaanse presidentsverkiezingen kenden, evenals het Britse referendum over een Brexit en het Nederlands raadplegend referendum over het associatieverdrag met Oekraïne, verrassende uitkomsten. Belangrijker dan hoe verrassend ze waren, is dat ze een grote verdeeldheid en/of ontevredenheid laten zien. De standpunten en argumenten die in de verschillende campagnes gebruikt zijn, gingen trouwens in veel gevallen over heel andere zaken dan de echte inhoud. Verdeeldheid in samenleving en politiek lijkt steeds scherpere kanten te krijgen. Dit staat haaks op de benadering van veel overheden om verbinding te zoeken met inwoners, instellingen en bedrijven en concrete stappen te zetten in meer participatie en dialoog. Er is dus genoeg stof tot nadenken.

In deze werkelijkheid behandelen we in ons Zuid-Hollandse parlement de begroting 2017. In vroeger jaren werd de begrotingsbehandeling in de Staten als het jaarlijks hoogtepunt beschouwd. Er werd een hele vergaderdag voor het ene belangrijke agendapunt uitgetrokken. Ik heb het gevoel dat we de aandacht voor de begroting de laatste jaren meer moeten delen met andere belangrijke onderwerpen.

Als ik het beeld over de algemene economische ontwikkelingen op me laat inwerken, dan lijkt dit rooskleurig. Het Kabinet heeft er op Prinsjesdag ook uitdrukking aan gegeven. De economische crisis ligt achter ons en we bevinden ons weer op de weg omhoog. Bedrijven maken weer winst of meer winst of zelfs veel meer winst. De effecten lijken dat iedereen er in financiële zin op vooruit gaat, zij het dat de verschillen tussen een- en tweeverdieners uit balans zijn. Maar het is niet het complete beeld. Want er zijn ook andere trends. Zo zien we in centra van steden en dorpen leegstand van winkels; toonaangevende winkelketens vallen om, grote en ogenschijnlijk solide bedrijven in bijvoorbeeld de maakindustrie maken moeilijke tijden door en schrappen honderden banen. Het is nog niet een-twee-drie duidelijk of er sprake zal zijn van vervangende werkgelegenheid. Ik wil er maar mee zeggen dat de zorgen bij lange na niet weg zijn.

Dubbele boodschap

Net voor de zomer hebben we de Kadernota 2017 behandeld. Daarbij hebben we de uitgangspunten voor de begroting vastgesteld. Bij de behandeling van de Kadernota heb ik namens de fractie van SGP & ChristenUnie mijn waardering uitgesproken voor het feit dat er voor het eerst een inkijk werd gegeven in het financieel meerjarenperspectief op de langere termijn. Ik heb toen gepleit voor voorzichtigheid, omdat toen de verwachting was dat het financieel beeld vanaf 2024 aanmerkelijk ongunstiger is dan in de periode daarvoor.

Deze begroting is dus de uitwerking van de Kadernota. Ik constateer dat de toen ook door ons gewenste extra middelen voor het oplossen van een aantal knelpunten op het gebied van het openbaar vervoer is opgenomen en dat eveneens de impuls voor de restauratie van Rijksmonumenten is verwerkt. Daar zijn we dus blij mee.

Ik kom terug op het financiële beeld voor de iets langere termijn in de begroting 2017. Met gevoel voor understatement staat op pagina 11 dat hier sprake is van een aandachtspunt. Als we de grafieken op pagina 18 en cijfers op de pagina's 220 en 221 er naast leggen, is

het wel meer dan een aandachtspunt. Onze analyse: de structurele exploitatieruimte kleuren risicovol, de netto schuldquote en de solvabiliteitsratio staan als risicovol ingekleurd, investeringen stijgen de eerste periode fors, waardoor de vaste schulden toenemen. Met andere woorden: het is oppassen geblazen.

Daartegenover staat dat het college juist in deze begroting kiest voor een drieslag van versnellen, versterken en verdiepen. Er wordt maar liefst voor € 42 miljoen extra beschikbaar gesteld. Daarnaast worden de opcenten op de motorrijtuigen zelfs verder verlaagd.

De waarschuwingssignalen enerzijds en de extra uitgaven anderzijds hebben bij onze fractie vraagtekens opgeroepen. Wij vinden dat er in de begroting een dubbele boodschap zit.

Graag horen we van het college nog een precies waarom het deze keuze zo gemaakt heeft en waarom er niet gekozen is voor meer behoedzaamheid. Ik vraag de gedeputeerde financiën hierbij ook om een reflectie op de robuustheid van de provinciale financiën op de langere termijn.

Versnellen, versterken en verdiepen

De meest in het oog springende accenten liggen bij de voorstellen van GS ten aanzien van de drieslag versnellen, versterken en verdiepen.

Ik begin met de opmerking dat onze fractie het positief vindt dat er duidelijkheid wordt geboden over de initiatieven waarvoor meer geld beschikbaar komt en dat daaraan een bedrag wordt gekoppeld. GS stellen qua procedure voor om de concrete toekenningen van het budget in de loop van de komende maanden tot uiterlijk de Voorjaarsnota 2017 te doen aan de hand van concrete en uitgewerkte voorstellen. Deze benadering spreekt ons aan. Op deze manier krijgen we goed zicht op de doelen die met de voorstellen moeten worden bereikt, welke activiteiten daarvoor nodig zijn en welk budget daarvoor nodig is. Als we dus akkoord gaan met de voorstellen die GS hebben genoemd, hebben we hoofdzakelijk ongeveer bepaald en krijgen we later de precieze uitwerking.

Ik heb niet de behoefte om alle initiatieven precies langs te lopen. In algemene zin zijn wij geen onderwerpen tegengekomen waarbij we nu al zo veel vragen hebben dat we het liever zouden schrappen.

Bij de initiatieven voor het extra versterken van de Zuid-Hollandse economie heb ik wel twee opmerkingen en een concrete vraag. Ik wil niets afdoen aan de stimulansen voor groei van de werkgelegenheid in innovatieve sectoren. Echter, de laatste weken zijn er verschillende berichten in de media verschenen over verlies aan 'traditionele' werkgelegenheid bij bedrijven in de scheepsbouw en offshore-sector en de staalindustrie. Enkele van deze bedrijven liggen in het Drechtstedengebied dat een maritieme topregio wil zijn en blijven. Zij maken deel uit van de zogenaamde maakindustrie, een sector waarin zowel machinaal als handmatig werk plaatsvindt en dus aan veel mensen werkgelegenheid biedt, juist ook lager opgeleiden. Onze fractie heeft zorgen over het verlies van werk en het weglekken van ambachtelijke kennis en ervaring. Daarom vragen we de gedeputeerde economische zaken of zij zich, in overleg met andere partners uit de regio, sterk wil maken voor behoud en/of transformatie van de werkgelegenheid.

Bij het onderdeel verdiepen heb ik wel de wenkbrauwen gefronst. De verlaging van de opcenten wordt gepresenteerd als een extra investering. Is iets niet doen dus een investering? Het is dan toch logischer om de opcenten op het huidige niveau te handhaven en de financiële ruimte die dan ontstaat als investeringsruimte te beschouwen. Daarnaast vragen wij ons af of het handig is om als het ware te jojoën met de opcenten. Daarom vragen wij op dit punt om een verduidelijking van de onderbouwing.

Vorig jaar hebben wij aandacht gevraagd voor het gelijk blijven van de tarieven voor het openbaar vervoer. U herinnert zich vast de discussie over het amendement van de heer Hillebrand. Onze fractie had gehoopt dat GS bij in deze begroting, indachtig deze discussie, ook een tegemoetkoming zouden hebben willen doen voor de reizigers in het openbaar vervoer. Wij hebben overwegingen hierover gemist en daarom nu vraag waarom hieraan geen aandacht is besteed. Er wordt veel geïnvesteerd ter oplossing van de knelpunten in de infrastructuur, er wordt terecht veel geïnvesteerd ter verbetering van het openbaar vervoer.

Ruimte en groen

Zuid-Holland is een veelzijdige provincie. Dorpen en historische steden, open landschappen en bossen. Op dit grondgebied moeten vele functies een plek hebben en krijgen.

In het landelijk gebied staat de agrarische sector onder druk, vooral door Europese en landelijke regelgeving. In de achterliggende maanden hebben we in deze zaal enkele besluiten genomen, waarvan wij hopen dat deze kunnen bijdragen aan een verduurzaming van de sector met voldoende levensvatbaarheid.

Onze fractie staat positief tegenover de aanpak van de invoering van de nieuwe Omgevingswet. Wij zien uit naar inhoudelijke discussie over de kaders die we daarvoor zullen gaan vaststellen.

Verkeer en milieu

De fractie van SGP & ChristenUnie heeft eigenlijk geen opmerkingen bij het infrastructuurprogramma, dat volgens ons een goede uitwerking is van het Kaderbesluit van juni.

We hebben zorgen over ontwikkelingen rond verkeersveiligheid. Het aantal slachtoffers zou verder moeten dalen, maar dat gebeurt niet, zo blijkt uit cijfers. Laten de provinciale inspanningen om de verkeersveiligheid te bevorderen onverminderd groot blijven. Dat geldt zowel bij noodzakelijke aanpassingen van infrastructuur als de uitvoering van verkeerseducatie. Af en toe krijgen wij signalen dat de provincie in de netwerken met andere partners een soort terugtrekkende beweging lijkt te maken. Wij vragen de gedeputeerde om juist onverminderd met anderen te blijven optrekken.

In de stukken staat drie keer de term vervoersautoriteiten. Vorig jaar sprak ik de verwachting uit dat er voor eind 2015 contouren zouden zijn voor een nieuwe gezamenlijke vervoersautoriteit met de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag. Of ik heb het gemist of het is te stil op dit punt. Kan de gedeputeerde inzicht geven in de stand van zaken?

Bij de stukken voor de Statencommissie Verkeer en Milieu van eind oktober zat een brief van gedeputeerde Janssen over het luchtkwaliteitsprogramma van de gemeente Alblasterdam. Wij volgen dit punt met meer dan gemiddelde belangstelling en kijken uit naar het moment waarop deze gezamenlijke aanpak ook in andere gemeenten kan worden gebruikt.

Uitleiding

Volgend jaar zijn er Tweede Kamerverkiezingen. De uitkomsten daarvan zullen ingewikkeldheid en tempo van een kabinetsformatie gaan bepalen. Vooruitblikken heeft geen nut. Onze fracties willen graag politiek bedrijven met de Bijbel als leidraad. Op basis daarvan nemen we hier onze verantwoordelijkheid met de wens dat de zegen van onze God op ons werk mag rusten.